

15.07.2014

Politici de incluziune a romilor în statele membre ale Uniunii Europene

(Institutul European din România, Sala de conferințe)

- SINTEZĂ -

Institutul European din România (IER) a organizat în data de 15 iulie 2014 dezbaterile cu tema *Politici de incluziune a romilor în statele membre ale Uniunii Europene*, în cadrul campaniei de promovare și diseminare a rezultatelor proiectului de cercetare Studii de Strategie și Politici (SPOS) 2013. Evenimentul s-a bucurat de participarea dlui **Codrin Scutaru**, secretar de stat, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, a dlui **Daniel Vasile**, secretar de stat, președintele Agenției Naționale pentru Romi, a dlui **Sorin Cace**, cercetător principal, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, autor și coordonator al echipei de cercetare, a dlui **Gelu Dumnică**, director executiv, Agenția de Dezvoltare Comunitară „Împreună”, a dnei **Salomeea Romanescu**, președinte al Asociației Pro-educația Romilor în contextul Integrării Euro-Atlantice și Mondiale (APRECIEM), a dlui **Iulian Stoian**, facilitator/trainer, Programul ROMED2/ROMACT, România Consiliul Europei și a dnei **Gabriela Drăgan**, prof. univ. dr., director general al Institutului European din România. Moderarea evenimentului a fost asigurată de dna **Manuela Preoteasa**, jurnalist Euractiv. Alături de invitați, la dezbateri au participat reprezentanți ai administrației publice centrale, ai instituțiilor direct interesate, precum și specialiști ai mediului academic și de cercetare, ai societății civile, studenți, mass media.

Dna **Gabriela Drăgan** a menționat în intervenția sa temele de cercetare ale proiectului Studii de Strategie și Politici (SPOS) 2013, subliniind importanța temei abordate în studiul supus dezbaterii. Problematika populației romilor este de interes comun, atât pentru statele membre, cât și pentru instituțiile UE. Acest interes comun este dovedit prin faptul că din anul 2011 există un cadru reglementat la nivelul UE de coordonare a strategiilor naționale de integrare a romilor. Importanța studiului constă în faptul că populația romă reprezintă cea mai mare comunitate etnică din Europa, estimată la aproximativ 10 milioane de cetățeni, iar la nivelul României, Consiliul Europei estimează că românii reprezintă 8,6% din totalul populației. De asemenea, comunitatea romă se confruntă cu numeroase probleme de discriminare și excludere socială, precum și cu un acces redus la educație, un nivel redus de ocupare și acces limitat la servicii de sănătate și la locuințe.

Dna **Manuela Preoteasa** a sintetizat problemele semnalate de studiu, care se referă la domenii precum educație, sănătate, locuri de muncă, și care reprezintă de fapt problemele societății noastre în ansamblu.

DI **Codrin Scutaru** a menționat în deschiderea intervenției sale faptul că anul acesta se încearcă definitivarea *Strategiei pentru incluziunea romilor 2014-2020*. Ridicarea restricțiilor pe piața forței de muncă la 1 ianuarie 2014 a condus la noi provocări, anumite state membre exprimându-și îngrijorarea față de o posibilă „invazie” a românilor în străinătate. Mai mult, a existat îngrijorarea că majoritatea românilor care își vor exercita dreptul la liberă circulație, care reprezintă un drept câștigat, ar putea fi romi. Răspunsul autorităților române la această îngrijorare a fost ferm, dl Scutaru afirmând că Ministerul Muncii și Guvernul României în ansamblu vor continua să apere drepturile fiecărui român la liberă circulație. În acest context, este important ca statele membre să fie conștiente de eforturile întreprinse de către România în ceea ce privește populația romă, în domeniul ocupării – prin intermediul caravelor de ocupare, în domeniul sănătății – prin intermediul mediatorilor sanitari, precum și în domeniul reducerii sărăciei.

În opinia dlui **Daniel Vasile**, în prezent nu există o definiție foarte exactă, realistă, apropiată de realitate a comunității rome, una dintre cauze fiind diversitatea multiculturală a acestei minorități. S-a subliniat faptul că, în contextul crizei identitare din Europa, deși romii sunt o minoritate uneori incomodă și care încearcă să-și găsească drumul, ei reprezintă singura minoritate transnațională din Europa. De asemenea, populația romă reprezintă o resursă inestimabilă, atât pentru România, cât și pentru UE. Dl Vasile a subliniat discrepanțele dintre datele statistice, reprezentând numărul cetățenilor români care și-au asumat etnia romă și realitate. Consiliul Europei estimează o populație romă de aproximativ trei ori mai mare decât Institutul Național de Statistică. S-a făcut referire și la datele ultimului recensământ, în special la diferențele dintre mediul urban și rural, fapt care reclamă regândirea politicilor publice destinate romilor, precum și la distribuția și nivelul de educație în rândul romilor, numărul romilor absolvenți de studii superioare fiind foarte scăzut. Referindu-se la politica de incluziune, dl Vasile consideră că aceasta nu a fost suficient de bine definită și adaptată problemelor specifice populației rome. Fiind o politică sectorială cu patru domenii majore de intervenție, aceasta nu are sustenabilitate și nu răspunde specificului comunității rome, care necesită o abordare integrată. Pentru a ajunge la un consens politic-civic este necesar ca liderii romi, clasa politică, precum și societatea civilă să-și asume eșecul în ceea ce privește politicile privind minoritatea romă. Dl Vasile consideră Agenția Națională pentru Romi un proiect eșuat, din cauza resurselor umane și financiare extrem de limitate.

Dl **Sorin Cace** consideră că există definiții ale comunității rome ca răspuns la nevoile specifice ale diferitelor comunități și că există diferențe ale tipurilor de comunități rome din mediul rural și urban, ceea ce impune reevaluarea datelor recensământului. În opinia sa, abordarea integrativă este cea mai potrivită soluție în acest domeniu, dar necesită găsirea părghiilor instituționale care să faciliteze acest proces. În acest context, este necesară o regândire și consolidare a poziției instituționale a Agenției Naționale pentru Romi. În ceea ce privește programarea 2014 – 2020, acesta poate fi un moment oportun pentru o strategie mai simplă, care ar putea fi aplicată cu mai multă ușurință. Studiul realizat, la baza căruia a stat *Cadrul European de incluziune a romilor*, evidențiază o serie de modele de bune practici dintr-o perspectivă comparată și analizează priorități de dezvoltare sectorială dintr-o perspectivă integratoare. Dl Cace sugerează ca soluție la nivel național folosirea variantei *non-targeting* sau *mainstreaming* în vederea sincronizării politicilor.

Dl **Gelu Duminiță** a prezentat în manieră concretă și realistă stereotipurile și ideile preconcepute ale societății despre populația romă, accentuând conotația uzitată în mod negativ a termenului *rom*. Astfel, problematica romilor poate fi atribuită într-o oarecare măsură prejudecăților întregii societăți. S-a subliniat faptul că atât la nivel european, cât și național, romii sunt tratați ca un grup vulnerabil, însă această abordare nu este adecvată, situația actuală a romilor reprezentând eșecul politicilor anti-sărăcie și de dezvoltare pentru grupurile vulnerabile. De asemenea, atribuirea ocupării romilor către Agenția Națională pentru Romi și a ocupării tuturor celorlalți cetățeni Ministerului Muncii, nu reprezintă deloc o abordare justă, în special având în vedere poziția instituțională a ANR. În opinia sa, există un real „anti-țigănist” atunci când unele aspecte ale migrației sunt accentuate folosind argumente etnice, deoarece, a exemplificat domnia sa, migrația actuală a romilor nu diferă de cea a italienilor după al Doilea Război Mondial, de cea a grecilor din anii '60 sau cea a irlandezilor din anii '80. Dată fiind diversitatea comunității rome, o strategie nu poate fi eficientă în acest caz, și se impune ca problemele/aspectele legate de sărăcie și incluziunea romilor să nu fie tratate diferit față de cele similare celorlalte grupuri vulnerabile.

Dna **Salomeea Romanescu** a făcut referire la Proiectul educațional pilot privind copiii din comunitățile rome din Vălenii Lăpușului, derulat în anii '90. În cadrul acestui proiect, Federația Etnică a Romilor a strâns fonduri externe pentru a construi locuințe și o școală integrată în sistemul de învățământ. Dna Romanescu a evidențiat importanța viziunii de integrare, atât la nivel european, cât și la nivelul statelor membre, precum și rolul asociației pe care o reprezintă, de a încerca să micșoreze spațiul dintre comunitățile rome și cele ne-rome, pentru ca factorul rom să fie un factor de agregare într-o civilizație comună europeană și mondială. A fost subliniată necesitatea unei abordări integraliste, precum și existența unei viziuni comune, în vederea atingerii obiectivelor propuse în domeniul problematicii romilor.

Dl **Iulian Stoian** consideră că există deja o paradigmă a cetățeniei active și a subliniat importanța actorilor locali, cărora le revine responsabilitatea implementării măsurilor de politică publică prin programe coerente. Dl Stoian a făcut o prezentare a programului ROMED, etapa 1, care a avut ca scop

instruirea de mediatori școlari și sanitari, precum și a etapei a doua a programului, care și-a propus să mobilizeze comunitățile de romi pentru formarea de grupuri de inițiativă locală. Astfel, aceste grupuri de cetățeni vor fi recunoscute de autoritățile publice drept un partener de dialog pentru îmbunătățirea condițiilor de viață și muncă în cadrul acestor comunități. Prin noua etapă a programului, ROMACT, demarată în acest an, se urmărește consolidarea capacității organizaționale a autorităților publice locale de a dezvolta planuri locale de acțiune pentru sprijinirea comunității rome.

La finalul intervențiilor, a luat cuvântul dna **Mihaela Popa**, senator, vicepreședinte al Comisiei pentru Afaceri Europene. Dna senator a subliniat în intervenția sa schimbările pozitive din ultimii 20 de ani cu privire la această problemă, precum și unicitatea politicii de discriminare pozitivă a romilor privind admiterea la liceu și facultate. De asemenea, a lansat propunerea organizării unei dezbateri mai ample, în Parlament, pe problematica incluziunii romilor, exprimându-și întreaga disponibilitate pentru sprijin în organizarea unui asemenea eveniment.

În încheierea dezbaterii, în cadrul sesiunii de întrebări și răspunsuri, dna **Onorica Abrudanu**, inspector în Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, a ținut să precizeze acțiunile întreprinse în domeniul de responsabilitate al ministerului pe care îl reprezintă, precum programul pilot de construire a locuințelor sociale, subliniind implicarea autorităților publice în problematica comunității rome. De asemenea, în cadrul aceleiași secțiuni, au fost aduse în discuție aspecte privind bursa locurilor de muncă pentru persoanele de etnie romă, *Strategia Națională pentru romi*, finanțarea acestei strategii, precum și necesitatea implementării unei abordări integrate versus o abordare țintită/targetată.

Sinteză elaborată de Andreea Popescu, stagiar Comunicare, IER

